

У пам'ять про двох академіків

ЦЬОГОРІЧ МИНУЛО 145 РОКІВ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА, А 25 ЧЕРВНЯ ВИПОВНИТЬСЯ 130 РОКІВ ВІД НАРОДЖЕННЯ ІВАНА КРИП'ЯКЕВИЧА, ДВОЄ ЦИХ СЛАВНИХ ДІЯЧІВ БУЛИ АКАДЕМІКАМИ НАН УКРАЇНИ.

Тож нині є нагода згадати лист-спогад львівського історика про нашого земляка, який зберігається в Етнографічно-меморіальному музеї Володимира Гнатюка у Велесневі.

Засновник цього музею Остап Черемшинський звернувся до Івана Крип'якевича з проханням написати спогади про нашого краянина. Наприкінці січня 1964 року Остап Степанович отримав відповідь. Вона була надрукована на двох сторонах аркуша, вкінці чорнилом підписана: «Ів. Крип'якевич. Львів, 26. 1. 1964».

І ось, що розповів історик.

«З Володимиром Гнатюком зустрічався я від 1904 р.: він був секретарем Наукового товариства ім. Т. Шевченка, а я, як студент університету, вписався в члени Товариства. Буваючи часто в Товаристві, я мав змогу спостерігати багатобічну організаційно-наукову діяльність В. Гнатюка. Як науковий секретар він увесь час перебував у приміщенні Наук. Товариства (вул. Чарнецького 26, 2 поверх, біля управління друкарні — сьогодні вул. Радянська, 26) та займався поточними справами, зв'язаними з організацією науки. Він провадив розмови із співробітниками товариства та гостями-науковцями, які

відвідували Львів, знайомився із надісланими науковими працями, вів широке листування із закордонними науковими установами, проводив редакцію багатьох праць, пильнував друкарського оформлення публікацій Товариства. Під його контролем була вся наукова продукція НТШ, ніяке видання не виходило в світ без його роботи. В. Гнатюк редагував сам «Хроніку Наукового товариства ім. Шевченка», де містилися звіти з діяльності відділу (управління т-ва), наукових секцій та комісій, бібліотеки, музею, друкарні та ін. — виходила у світ чотири рази в рік. В. Гнатюк був одночасно членом редакції літературно-наукового вісника та членом дирекції видавничої спілки, де також розгортав широку діяльність.

Близький гурт людей, з якими він співпрацював у цих установах, це були Іван Франко, М. Грушевський, Федір Вовк, Мих. Мочульський та ін. Славне ім'я в українській науці здобув собі В. Гнатюк як етнограф публікацією етнографічних матеріалів в «Етнографічному збірнику» та «Матеріалах до української етнології» — за це харківський університет надав йому науковий ступінь доктора. Частина наукових ма-

теріалів В. Гнатюка була знищена під час перебування у Львові царських військ 1914-1915 р., які мали свою казарму в академічному домі (вул. Супінського, 17, сьогодні вул. Коцюбинського). Там містився секретаріат НТШ, і Гнатюк переніс туди свої наукові матеріали — і вони підлягли знищенню. Я сам бачив кімнати, застелені перемішаними листками етнографічних матеріалів та різних документів. Пізніше їх порядкували співробітники бібліотеки НТШ (чи не Марія Дем'янівна Деркач).

Вакаційні ферії перебував В. Гнатюк, звичайно, у Криворівні разом із І. Франком, М. Грушевським та ін. Приятелював також із парохом Криворівні, Волянським, освіченою та культурною людиною. В пізніші роки (Володимир Гнатюк — Р. 4.) був хворий на задишку і не виходив із львівського помешкання (вул. Чарнецького, 24, тепер Радянська, 24) і тільки через вікно перекидався словами зі знайомими. В цьому будинку помер.

В. Гнатюк був погідної, веселої вдачі, іронічно-скептичний, писав дотепні листи, до речі латинською мовою...»

Романа ЧЕРЕМШИНСЬКА,
співзасновниця, в.о. директора
Етнографічно-меморіального музею
Володимира Гнатюка, відмінник
освіти, член НТШ, НСКУ, НСЖУ,
с. Велеснів Монастириського району.